

Kokonaislukujen ilmaiseminen kahden luvun avulla

- Diofantoksen yhtälöt ovat muotoa $ax + by = c$, missä kaikki luvut ovat kokonaislukuja.
- Esim. $7x + 3y = 1$, kun $x = 1$ ja $y = -2$, koska $7 \cdot 1 + 3 \cdot (-2) = 1$.
  - Toimii myös luvuilla $x = -2$ ja $y = 5$ tai $x = 4$ ja $y = -9$ jne. Mahdollisia kokonaislukupareja on ääretön määrä.

Kokonaislukujen ilmaiseminen kahden luvun avulla

- Aina kokonaislukuja ei löydy.
  - Esim. $21x + 6y = 1$. Koska 21 ja 6 ovat molemmat kolmella jaollisia, myös luku $21x + 6y$ on jaollinen kolmella. Koska luku 1 ei ole jaollinen kolmella, ei ole olemassa sellaisia kokonaislukuja x ja y jotka toteuttaisivat yhtälön.
- Seuraava lause auttaa, kun mietit, onko ratkaisuja olemassa.

Kokonaislukujen ilmaiseminen kahden luvun avulla

Lause.

On olemassa sellaiset kokonaisluvut x ja y , että $ax + by = c$, jos ja vain jos kokonaisluku c on jaollinen lukujen a ja b suurimmalla yhteisellä tekijällä.

Esimerkki

- Määritä sellaiset kokonaisluvut x ja y , että $41x + 12y = 1$.
- Ratkaistaan $\text{syt}(41,12)$ Eukleideen algoritmilla:

$$41 = 3 \cdot 12 + 5$$

$$12 = 2 \cdot 5 + 2$$

$$5 = 2 \cdot 2 + 1$$

Koska $\text{syt}(41,12) = 1$ ja kaikki kokonaisluvut ovat jaollisia yhdellä, niin on olemassa sellaiset kokonaisluvut x ja y , että $41x + 12y = 1$.

Esimerkki

Luvut x ja y saadaan kulkemalla Eukleideen algoritmi lopusta alkuun.

Ratkaistaan jakoyhtälöstä jakojäännökset.

$$5 = 41 - 3 \cdot 12$$

$$2 = 12 - 2 \cdot 5$$

$$1 = 5 - 2 \cdot 2$$

Aloitetaan viimeistä yhtälöstä:

$$1 = 5 - 2 \cdot 2$$

Sijoitetaan luvun 2 lauseke.

$$= 5 - 2 \cdot (12 - 2 \cdot 5)$$

$$= 5 - 2 \cdot 12 + 4 \cdot 5$$

$$= -2 \cdot 12 + 5 \cdot 5$$

Sijoitetaan luvun 5 lauseke.

$$= -2 \cdot 12 + 5 \cdot (41 - 3 \cdot 12)$$

$$= -2 \cdot 12 + 5 \cdot 41 - 15 \cdot 12$$

$$= 5 \cdot 41 - 17 \cdot 12$$

Siis $41x + 12y = 1$, kun $x = 5$ ja $y = -17$.

Huom! Yhtälö $41x + 12y = 3$ toteutuu, kun $x = 3 \cdot 5 = 15$ ja $y = 3 \cdot (-17) = -51$.